

נביא כעת את הקטעים, על פי כ"י ט"ש 10H8/2 הנ"ל, כמו שהם לפנינו:

[ל]

יוצור לוירא

אֵילֶף בִּיקוֹר חוֹלִים הַמוֹנִי
בְּבִקְרוֹ אֵב הַמוֹן כְּהַגְיוֹנִי
וִירָא אֶל־יוֹ יִי

5 גם כְּהַמְצִיא פִיתוֹ לְעֹשִׂירִים וְרָשִׁים
דְּמוֹת תְּרֻשִׁישִׁים שֶׁר כְּאֻנְשִׁים
וִישָׂא עֲיָנָיו וַיִּרְא וְהִנֵּה שְׂלֵשָׁה אֲנָשִׁים

הַשִּׁיב לַגְדוֹל שְׁנֶאֱנִיךְ
וְחִינֵן לוֹ קִנְיִיךְ
וַיֵּאמֶר יִי אֱלֹהִים וְנֶאֱמָר מְצֹאֲתֶיךָ בְּעֵינֶיךָ

10 בְּעֵינֶיךָ פְּלָאוֹת תִּרְאֶה בְּצֶאֱת מִמֶּפֶתַן מִים
וְלִבְנֶיךָ אוֹצִיא מְצוֹר מִים
תִּמְוֹר יִקַּח נָא מֵעַט מֵמִים נִם קְדוֹשׁ

ביאור:

לסדר בר' יח: א (וירא אליו). 1 אילף: לימד הקב"ה. המוני: את ישראל. 2 אב המון: את אברהם. ועיין הגמרא בסוטה יד ע"א: הקב"ה ביקר חולים ביקר חולים דכתיב וירא אליו יי באלוני ממרא: אף אתה בקר חולים. כהגיוני: כמו שכתוב בתורה. 4 גם וכו': בזכות שהיה מכניס אורחים וממציא פיתו לכול. והשווה בר"ר מח: ח: פתח האוהל — פתח טוב פתחת לעוברים ושבים. 5 תרשישים: מלאכים, בלשון הפייטנים. שר: ראה. והשווה בר"ר מח: ט: והנה שלשה אנשים וכו' מיכאל רפאל וגבריאל וכו' אחד נדמה לו בדמות סרקי, ואחד בדמות נוטי ואחד בדמות ערבי. 7 לגדול שנאניך: לגדול שבמלאכים שהופיעו לפניו. עיין בר"ר מח: י: ויאמר אדני וכו' לגדול שבהן אמר, זה מיכאל. 8 וחינן לו: וביקש ממנו, והמשך המשפט בסיומת המקראית. קנייך: אברהם. השווה משנת אבות וי: חמשה קנינים קנה הקב"ה בעולמו וכו' אברהם קנין אחד. 10 פלאות וכו': השווה בר"ר מח: יד: יוקח נא מעט מים וכו' אמר הקב"ה לאברהם אתה אמרת יוקח נא מעט מים, חייך שאני פורע לבניך במדבר ובישוב ולעתיד לבוא וכו'. ממפתן: על פי יח' מז: א: מים יוצאים מתחת מפתן הבית וכו'. 12 נם קדוש: אמר יי.

מעתיקים מאוחרים השלימו את מה שנמצא חסר, ממערכות זרות. וכבר לפני למעלה משבעים שנה הדפיס י"מ אלבוגן, עיונים, 32, הערה 5, קולופון מכ"י אוכספורד 2715/4 בזה הלשון: 'כמלת (נגמרו) יצרות חולות ויי מלכנו ל[שלמה סולמן] סנגארי, והדה (=וואלה) אופנים וכו' ל[ושמואל השלישי] בן הושענא זצ"ל'. והרבה כיצא בזה בגניזה. בדרך זו נוצרו בהעתקות מאוחרות מערכות יוצר שלמות שכל מרכיב בהן נלקח ממערכת אחרת. עיין למשל ע' פליישר, עשר תעשר, 130.

[לא]

יוצר ויבאו

אַרְאֵלִים חֲגוּרִים כְּלִי מִלְחָמָה
בְּמַהֲיֹרוֹת חָגְרוּ אֶף וַחֲיָמָה
וַיִּבְאוּ שְׁנֵי הַמְּלָאכִים סְדוּ <מָה>

גִּיבוּרִים קָשֶׁר כְּשִׁינוּנִי
דְּרָכֵי דָּוִד תִּפְשׁ כְּהִגְיוֹנִי
וַיֹּאמְרוּ <הִנֵּה נָא אֲדֹנִי

5

הוֹרָה מְסַרְבִּין לִקְטֹן לְלִמּוּד
וְלֹא לְגִדּוֹל לְתִמּוּד
וַיִּפְצַר בָּם מֵאֵד

מְ <אֵד> פִּרְחָח קָמוּ לְהַצְעִיר

10

וְנִסְכּוּ עַל הַבֵּית לְהַגְעִיר

טָרָם יִשְׁכְּבוּ וְאַנְשֵׁי הָעִיר נָם קְ <דוּשׁ>

ביאור:

לסדר בר' יט: (ויבאו שני המלאכים סדומה בערב). 1 אראלים וכו': המלאכים שנשלחו להפוך את סדום. 2 במהירות: לכאורה נוגד את הנאמר בזה בבר"ר נ:א, שהמלאכים נשתהו בדרך, לפי שהיו מלאכי רחמים וציפו שתילמד זכות על סדום. חגרו: הסופר הוסיף אח"כ 'כלימו' ומחק בהעברת קולמוס. 4 גיבורים: כאן כינוי למלאכים. כשר: כשראה (לוט). כשינוני: כמו שכתוב בתורה. 5 דרכי דוד: מידותיו של אברהם. השווה בר"ר נ:ג: ויעש להם משתה — גידול ביתו של אברהם היה (לוט). כהגינני: כאמור בתורה. 7 הורה: לימדה תורה: מסרבין וכו': לשון הגמרא בפסחים פו ע"ב. ובבר"ר נ:ז ממאנין בקטן ואין ממאנין בגדול. ושיעור הטור: הורה ללמוד: מסרבין וכו'. ור"ל מתוך שהמלאכים נענו מיד לאברהם אבל סרבו ללוט אתה למד שמסרבין לקטן אבל אין מסרבין לגדול. 8 לתמוד: להתמיד בסירוב עד הסוף. 10 מאוד וכו': שיעור הטור: פירחחים (כלומר הבריונים, אנשי סדום) קמו לצער מאוד. 11 להגעיר: כנראה: לחטוא.

[לב]

יו <צַר> ויסע

אַחֲרֵי נִקְדָּם וַצִּפּוֹן וַנִּגַּב
כָּרְאֵת וְכָל הָר וַרְגֵּב
וַיִּסַּע מִשֵּׁם אֲבֻ <רָהֶם> אֶרֶץ <צָה> הַנִּגַּב

גְּרוּעוֹת כְּהֶאֱכִילוּ אֶב רִקִּימָתוֹ
דִּלַּג לְכָרוֹחַ מְרִיחַ רַע זְהוּמָתוֹ
וַיֹּאמְרוּ אֲבֻ <רָהֶם> אֶל שְׂ <רָה> אֲשֶׁר <תוֹ>

5

ביאור:

לסדר בר' כ:א: (ויסע משם אברהם). 4 גרועות: כינוי לבנות לוט. כהאכילו וכו': לשון ציורית למעשי בנות לוט באביהם. שהאכילו אותו כביכול זרע עצמו ('ריקימתו'). 5 דלג

הַיִּצְהָר מִיּוֹם מֹדֶלֶה
וְנִיחַךְ מִנְּעָעִים יוֹשֵׁמֶר וּמַחֲלָחֶלֶה
וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֶל אַבְיִמֶלֶךְ בַּחֲלוֹם הַלֵּילָה

הַלֵּילָה < יגלה אוֹזֶן אֲנָשִׁים בַּגְּלִילָה
וּבְמוֹסָדָם יַחֲתוֹם בְּשִׁבְלִיהָ
וְאַבְיִמֶלֶךְ לֹא קָרַב אֵלֶיהָ

10

בְּדַבָּר < קְדוּשָׁה >

ביאור:

לברוח: הנושא: אברהם. מריח רע וכו': על פי בר"ר נב:ד: ויסע משם אברהם — פנה מפני ריח רע, שהיו אומרים: לוט בן אחי אברהם בא על שתי בנותיו. / 7 מיום וכו': הפיענוח מפוקפק. ואולי כתוב: מעם, / 8 וניחך: ביתך, אשתך. / 10 בגליליה: הסופר כתב תחילה 'בגיליה' ותלה למ"ד למעלה מן הגימ"ל. ונ"ל שצ"ל: בגליליה, כלומר בגללה, בגלל שרה. / 11 ובמוסדם: וכו': השווה בר' כ"ח: כי עצר ה' בעד כל רחם לבית אבימלך וכו'. בשביליה: כמו: בשבילה, בשביל שרה. / 12 בְּדַבָּר: ההשלמה לפי שיקול הדעת. ואפשר להשלים גם מעין: בְּמֵאמְרֵךְ < קְדוּשָׁה >.

יוֹצֵר < לויי פקד

[לג]

אֲמוּנִים נִתְעַדְנוּ בְּלוֹתָם כְּהִימָר
בְּנִים הִנִּיקָה וּפְרָחָה כְּתִמָּר
וַיִּפְּקֶדְךָ אֶת < שְׁרָה > כְּאֶשֶׁר < אָמַר

גַּם קָיָם דְּכָרוֹ וְאוֹתָהּ הִפְרָה
הָרָאָה קְלִסְטָרוֹ כְּהוֹדוֹ וְזִימָרָה
וַתִּהְיֶה נִתְלָדְךָ < שְׁרָה >

5

זֶמֶן שָׁמוֹ כְּנוֹסָה וְכִימִי יוֹחֲמָתוֹ חֶק
חֲשִׁבּוֹן שְׁנוֹתָיו וַיְמִי מִלְּתוֹ הוֹחֵק
וַיִּקְרָא אֶבְרָהָם אֶת < שָׁם > כְּנוֹ < אֶשֶׁר > יֵלְדָה < לוֹ >
< שְׁרָה > יִצְחָק

ביאור:

לסדר בר' כא: א: (ויי פקד את שרה). 1 אמונים: אברהם ושרה. נתעדנו: היתה להם עדנה. בלותם כהימר: כשהימר יי בלותם, זקנתם. או: גם לאחר שנתישן בלותם וגרם למרידות. / 2 בנים הניקה: הנושא: שרה. / 5 הראה קלסטרו: דמותו של יצחק. כהודו: של אברהם. השווה ב"מ פז ע"א: מיד נהפך קלסתר פנים של יצחק ונדמה לאברהם. / 7 זימן וכו': המחזרות מיוסדת על האגדה בבר"ר נג:ז ובמקבילות: יצחק וכו' — יו"ד עשרה כנגד עשרת הדיברות, צד"י תשעים 'ואם שרה הבת תשעים תלד' (= 'כימי יוחמתו', כלומר כשנות אמו כשילדה אותו); קר"ף מאה, 'הלכן מאה שנה יולד' (= 'חשבון שנותיו' של אברהם), ח"ת כנגד מילתו (= 'וימי מלתו'). אבל היו"ד לפי הפייטן הוא כנגד עשרת

10 יצחק פקודיך נצר מגינו
הגיוןך שמר בכל אונן
וימלל אברהם אתת. יצחק בנן

ביאור:
הנסינות של אברהם (כנוסה), והוא לפי הנוסח שבתנחומה קורח, יב ופרקי דר"א לב:
יוד — עשרה נסיונות שנתנסה אברהם אבינו. חק: קבע, חקק. 10 מגינו: כינוי-פנייה
אל הקב"ה. 11 הגיוןך: מצוותיך. אונן: כוחו. המעתיק השמיט את מלת 'קדוש'.

[לד] יוצר ויהי אחרי

אחר ההרהור העולה
באר אל ישרותו לגלה
ויהי אחר הדברים האלה
גם בלשון בקשה אכבדך
דברת להודיע לכל בבודך 5
ויאמר קח נא את בנד אתת יחידך
הקדים כנרצים מייקר
ולא חס על בנו כהפקר
וישכם אברהם בבקר

10 בבקר ידיד כהשכים לעניניו
השקיף באשמורת הבקר על צריו ומוניו
ביום השלישי נישא אברהם אתת עניו
קדוש

ביאור:
לסדר בר' כב: א (ויהי אחר הדברים האלה). 1 אחר ההרהור: על פי בר"ר נב:ד: אחר
הדברים האלה — אחר הרהורי דברים שהיו שם. 2 באר: פירש. לגלה: לגלות. 4
בלשון בקשה: בר"ר נב:ז: אמר לו (הקב"ה) בבקשה ממך. קח נא. 5 דברת: מנוקד כן
בכתב היד והתי"ו מסומנת ברפה. וכנראה ר"ל: כדי להודיע. 7 הקדים: לפי שנאמר
וישכם. מייקר: כינוי לאברהם. 10 ידיד: אברהם. כהשכים: כמו שהשכים. לעניניו:
לקיים המצווה שנצטווה. 11 השקיף וכו': הקב"ה, בשעת יציאת מצרים. השווה מכילתא
בשלח, פרשה ה (עמ' 107): ויהי באשמורת הבוקר וכו' בוקרו של אברהם, מנין? שנאמר
וישכם אברהם בבוקר. והשווה מחרוזת הקדוש של סימן [ל] (טורים 10-12) ששם לימוד
דומה.

לא לראשונה עומדים לפנינו קטעי יוצרות ממחזור שלם של חיבורים לכל
שבתות השנה. כיוצא בהם היו גם גופי היוצר של ר' יוסף בירבי ניסן משה
קרייתם שהוזכרו לעיל,⁸⁷ אבל הואיל ואלה לא הודגמו — דחינו את העיון בהם
ובאופי היצירות הדומות להם, עד לשלב הזה.

87 עיין עמ' 111 ואילך, ובנספח שבסוף חיבור זה.